

Dyslexiebeleid

Gebruik van L2S
Willibrordus

Inleiding

Passend onderwijs vraagt van de school om een continuüm van maatregelen te bieden, afgestemd op de specifieke behoeften van de leerling.

Leerlingen met een ondersteuningsbehoefte hebben recht op die extra ondersteuning om, als dat mogelijk is, onderwijs te volgen op de school van hun keuze. Het beleid van het samenwerkingsverband is erop gericht zoveel mogelijk leerlingen thuisnabij onderwijs te geven. Voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte wordt passende ondersteuning geboden, zoals omschreven staat in de wet passend onderwijs.

De school moet onderzoeken of de leerling met behulp van een zogenaamde 'doeltreffende aanpassing' op de school terecht kan of kan blijven. Als dat zo is, moet de school die aanpassing ook bieden. Alleen als de aanpassing in redelijkheid niet van de school gevraagd kan worden, geldt het recht op extra ondersteuning niet.

Het doel daarvan is om te zorgen voor een optimaal leerrendement, .

Het inzetten van gespecialiseerde voorleessoftware past binnen alle maatregelen van dit continuüm aan maatregelen.

Voorleessoftware geeft ondersteuning voor leerlingen met dyslexie en voor leerlingen met ernstige lees- en spellingproblemen.

De leerling kan hiermee presteren naar vermogen zonder daarbij gehinderd te worden door belemmerende factoren die horen bij het technisch zwak kunnen lezen.

ICT-hulpmiddelen zouden effectief en zo vroeg mogelijk ingezet moeten worden om onnodige leerachterstand, frustratie en verspilling van talent bij leerlingen met dyslexie te voorkomen.

L2S is zo'n type voorleessoftware. Op onze school wordt dit ingezet ter ondersteuning en behoort tot de basisondersteuning die voor leerlingen met sterke lees- spellingproblemen of dyslexie beschikbaar is.

Het samenwerkingsverband heeft in dit project vooral een initiërende, faciliterende en organiserende rol.

Zij draagt de kosten voor de aanschaf van het programma tijdens dit pilotjaar. Daartoe is in september 2014 een raamovereenkomst getekend.

Een werkgroep is verantwoordelijk voor bovenschoolse aansturing en (jaarlijks) terugkerende activiteiten.

In deze bijlage van het Dyslexiebeleidsplan wordt beschreven hoe het gebruik van L2S binnen het SWV en binnen de eigen school is georganiseerd.

1. Doelstelling

Met de invoering van het programma L2S hopen we het volgende te bereiken:

- De leerling kan presteren naar vermogen zonder daarbij gehinderd te worden door belemmerende factoren behorend bij de ernstige lees-spellingproblemen.
- Het ervaren van succes door het zelfstandig kunnen werken. Met de computer en voorleessoftware is de leerling minder afhankelijk van de hulp of controle van ouders of leerkracht. Dit heeft effect op het zelfvertrouwen en het zelfbeeld van de leerling. Die kan door deze software sneller en met meer plezier werken.
- De leerling krijgt zicht op hetgeen dit ondersteunende hulpmiddel hem/haar te bieden heeft bij het leren en wordt vaardig in het gebruik van dit programma.
- Leerkrachten ondersteunen in het creëren van een optimale leeromgeving voor leerlingen met leesproblemen en dyslexie: voorlezen van teksten en toetsen, correct spellen van eigen gemaakte teksten, gebruik van het woordenboek, gebruik van de woordvoorspeller, spellingcontrole.
- Door eventueel thuisgebruik krijgen ook ouders zicht op de ondersteunende mogelijkheden van het programma bij het leren van hun kind.

2. De doelgroep

L2S is een ondersteuning voor leerlingen met ernstige lees- en spellingproblemen.

Omdat de software op alle computers van de school geopend kan worden, scheidt dat mogelijkheden om ook kinderen met andersoortige "problemen" van het programma gebruik te laten maken. Onze school heeft er voor gekozen om het programma in te zetten voor kinderen met een dyslexieverklaring en in overleg met de IB voor kinderen met (ernstige) leesproblemen vanaf groep 5.

Vooraf in de hoogste groepen hebben leerlingen van de basisschool behoefte aan compenserende maatregelen. Hun kennisniveau heeft hinder van een technisch leesprobleem en hun eventueel uitstroomperspectief dreigt lager uit te komen dan in hun vermogen ligt. In de bovenbouw wordt een leerling ook vaker geconfronteerd met lange teksten.

Het SWV streeft bovendien een doorgaande lijn na van PO naar VO. De leerlingen krijgen nu op de basisschool al de mogelijkheid om met een tekst-naar-spraak programma om te leren gaan waardoor ze goed voorbereid naar het vervolgonderwijs gaan. Hierbij moet wel aangetekend worden, dat op het V.O. een erkende dyslexieverklaring een voorwaarde is voor toewijzing van compenserende middelen bij toetsen en examens.

Doel leerlingniveau

- Het kind kan presteren naar vermogen zonder daarbij gehinderd te worden door belemmerende factoren behorend bij de diagnose dyslexie of de ernstige leesproblemen.
- De leerling presteert beter bij de vakken die een groot beroep doen op de technische leesvaardigheid.
- Teksten worden toegankelijker voor de leerling en worden beter begrepen, ook als de technische moeilijkheid van de teksten toenemen.

- De leerling heeft minder hulp nodig van een maatje of de leerkracht. Met de computer en voorleessoftware is de leerling minder afhankelijk van de hulp of controle van ouders of leerkracht. Hij voelt zich competent.
 - De leerling ervaart succes door het zelfstandiger kunnen werken. Dit heeft een positief effect op het zelfvertrouwen en het zelfbeeld van de leerling.
 - De leerling is in staat om meer leeskilometers te maken. Het lezen kost minder tijd en inspanning.
 - De leerling oefent met technisch lezen omdat hij tijdens het luisteren meeleest. Dit kan de technische vaardigheid vergroten.
 - Motivatie en plezier van de leerlingen bij het werken neemt toe omdat zij zich niet meer gehinderd voelen door het leesprobleem.
 - De leerling kan langer met een opdracht bezig zijn en zich beter concentreren.
 - De leerlingen kunnen door gebruik van de woordvoorspeller en het "lezen terwijl je typt" komen tot het beter schrijven van teksten.
 - Door het tijdig inzetten van het ICT-hulpmiddel wordt onnodige leerachterstand, frustratie en verspilling van talent bij leerlingen met ernstige leesproblemen of dyslexie voorkomen.
 - Een positief effect op het sociaal-emotioneel functioneren van de leerling.
- In een handelingsplan (of OPP) kan eventueel de individuele doelstelling per leerling vastgelegd worden zodat geconstateerd kan worden of de beoogde doelstelling ook is behaald.

Doel ouderniveau

- Ouders worden betrokken bij het (lees)onderwijs van hun kind.
- Het gebruik vraagt een gezamenlijke inspanning van school en thuis en zorgt voor het voelen van een gedeelde verantwoordelijkheid.
- Ouders kunnen worden ingezet bij het scannen van de leermiddelen.
- Door voorlichting over het gebruik krijgen ook ouders zicht op de ondersteunende mogelijkheden van het programma bij het leren van hun kind.
- Dit zorgt ook voor een goede overgang naar het P.O. waarbij de leerlingen hun huiswerk met L2S of andere software kunnen maken. Op het V.O. wordt meer van de zelfstandigheid van de leerlingen verwacht. Teksten worden niet meer voorgelezen.

Er is een mogelijkheid om in de thuissituatie L2S te gaan gebruiken. Daar zijn kosten aan verbonden. Voor een stand alone computer is dat 99 euro.

Doel leerkrachtniveau:

- De leerkracht ziet de zelfstandigheid en motivatie van de leerling toenemen.
- Leerkrachten worden ondersteund in het creëren van een optimale leeromgeving voor kinderen met leesproblemen/dyslexie: het voorlezen van teksten en toetsen, correct spellen van eigen gemaakte teksten, gebruik van het woordenboek binnen het programma, gebruik van de woordvoorspeller, spellingcontrole.
- Zij kunnen daardoor een passende ondersteuning bieden aan deze leerlingen.
- Zij kunnen meer tijd besteden aan de rest van de groep omdat deze leerlingen minder ondersteuning nodig hebben.

Doel schoolniveau:

De school biedt leerlingen met dyslexie of ernstige leesproblemen de "doeltreffende aanpassing" die het voor hen mogelijk maakt om onderwijs te volgen op de school van hun keuze. Zo verzorgen we voor de leerling een passend aanbod zoals omschreven staat in de wet passend onderwijs. Leerlingen zijn daardoor in staat thuisnabij onderwijs te volgen, De compenserende ICT-hulpmiddelen hebben een plaats binnen het zorgbeleid van de school. Een schoolinterne werkgroep maakt vanuit beleid een vertaalslag naar de praktijk en zorgt voor de scholing die nodig is om met het programma te kunnen werken. De taken rond L2S zijn geïnventariseerd en verdeeld over de belanghebbenden. Ze zijn opgenomen in het taakbeleid.

3. Het gebruik van het programma

Het programma biedt ondersteuning op het gebied van lezen, stellen en studievoordigheden voor:

- het lezen van teksten (methodeboeken, kinderboeken, teksten op internet, toetsen)
- het foutloos opstellen van eigen teksten (stellen, verslag maken, spreekbeurt) m.b.v. woordenboeken, woordvoorspeller, spellingcontrole, meespreken bij typen)
- het bestuderen van teksten: markeren van belangrijke stukken, samenvatten.

Het programma wordt compenserend ingezet bij de dagelijkse activiteiten van de leerling met ernstige lees- en spellingproblemen.

Op dit moment wordt het programma ingezet bij geschiedenis, aardrijkskunde en begrijpend lezen.

Leerlingen mogen ook met L2S werken bij het maken van toetsen. Door dit hulpmiddel structureel in te zetten bij het afnemen van toetsen (zowel methodegebonden als methode-onafhankelijke toetsen) ontstaat voor alle betrokkenen een helder beeld van de ontwikkeling van het kind bij de betreffende vakgebieden. Voorkomen moet worden dat een kind de ene keer wel en de andere keer niet mag werken met L2S. Voorwaarde bij gebruik van toetsen is dat het kind vaardig is in het omgaan met L2S (Het kind zou minimaal een half jaar met L2S moeten hebben gewerkt).

Onderstaande zaken moeten wel in acht worden genomen.

- L2S wordt niet gebruikt bij toetsen die de technische leesvaardigheid van de kinderen meten.
- Bij spellingtoetsen mag niet gewerkt worden met de spellingcontrole.
- Bij toetsen die de kennis op het gebied van woordenschat meten wordt niet gewerkt met de woordenboeken.

4. Gescande bestanden

De school moet de boeken of de kosten van de digitale leermiddelen op zich nemen, omdat zij als school verplicht zijn om boeken te leveren voor het kind. Om gebruik te kunnen maken van het programma L2S zijn gescande en bewerkte bestanden nodig. De school kan gebruik maken van de volgende mogelijkheden:

- Bestanden zelf scannen. Bij de verkorte handleiding die deelnemers aan de training hebben gekregen, staan beknopt de instructies die nodig zijn voor het zelf scannen en bewerken van bestanden. Het programma zelf heeft een helpfunctie waar het scannen en bewerken ook beschreven staat.
- Bestanden huren bij Dedicon. Bij Dedicon kunnen via de website www.dedicon.nl bestanden gehuurd worden. Kosten zijn dan €4,50 per boek per leerling per jaar.
- Gebruik van de gezamenlijke digitale bibliotheek. Aan de i.b'ër is een inlogcode toegewezen waarmee de school toegang krijgt tot die gezamenlijke digitale bibliotheek. Deze persoon kan de bestanden downloaden die voor zijn/haar school te gebruiken zijn. Deze bestanden worden dan gedownload naar de eigen schoolserver. Vanuit de eigen schoolserver moeten ze toegankelijk zijn voor leerlingen. Zo ontstaat er een school specifieke digitale bibliotheek. De school mag vanwege auteursrechten een bestand alleen dan downloaden, als van dat bestand het papieren exemplaar in bezit van de school is. De directeur van de school ondertekent daartoe een contract waarin zij aangeven dat van de gescande bestanden ook een papieren exemplaar op de school aanwezig is.
Bestanden die de school zelf scant en bewerkt worden in de gezamenlijke digitale bibliotheek geplaatst. Deze moeten volgens een centrale afspraak gecodeerd worden.
Zie bijlage over het coderen van bestanden.

De bestanden die op onze school gebruikt gaan worden zijn te vinden in de projectmap L2S of in de leerkrachtenmap in de map L2S.

5. CITO en L2S

Niet alleen kinderen met een dyslexieverklaring kunnen tekst naar spraaksoftware tijdens CITO en andere toetsen gebruiken.

De beslissing of een leerling een aangepaste versie krijgt, is aan de directeur van de school. Bij schooltoetsen geldt het schoolbeleid en bepaalt de directeur.

Voor het basisonderwijs is er maar één officiële verplichte toets, te weten de eindtoets. Of en hoe een basisschool verder toetst is aan de school. CITO heeft hierin slechts een adviserende rol.

De digitale LVS toetsen (behalve begrijpend lezen) worden standaard auditief ondersteund. Iedere deelnemer kan daar dus op een knopje drukken om de vraag te horen. Een school die de papieren CITO's afneemt, kan middels dyslexiesoftware het afnemen van de toetsen ook auditief laten ondersteunen.

Er worden richtlijnen opgesteld over wanneer en voor wie we deze software wordt ingezet. Dit wordt samen besloten en door de directieleden gezien en akkoord bevonden en in het beleid opgenomen.

Als een leerling niet voldoende leesvaardig is om de opgaven te kunnen begrijpen kan er voor gekozen worden om de software in te zetten.

Voorwaarde is wel, dat een leerling voordat het de toetsen met L2S gaat maken, een halfjaar met de software gewerkt heeft. Hij/zij is in die tijd gewend geraakt aan de stem en weet hoe hij/zij binnen het programma kan navigeren.

Inzet gebeurt altijd in overleg met IB en ouders d.m.v. een handelingsgericht gesprek.

- De aangepaste afnameconditie wordt concreet omschreven en met onderbouwing vastgelegd.
- In de onderbouwing wordt aangegeven welke hulp gegeven wordt om het probleem met technisch lezen te verminderen of wordt aangegeven op basis van welke hulp wordt geconcludeerd dat het kind een voldoende niveau van technisch lezen niet zal bereiken.

Alle betrokkenen -- ouders, school, zorgverleners en inspectie -- hebben een taak in het voorkomen van overmatig of onjuist gebruik van aanpassingen.

De mogelijkheid om ook begrijpend lezen met L2S af te nemen is slechts bedoeld voor die leerlingen bij wie sprake is van ernstige leesproblemen van wie aannemelijk gemaakt kan worden dat zij niet goed op de gangbare wijze getoetst kunnen worden. Scholen dienen hier zelf verantwoord mee om te gaan en de inspectie zal hier op toe zien.

Op onze school gaan leerlingen met een dyslexieverklaring gebruik maken van deze mogelijkheid.

Alleen bij het CITO eindtoets is de school gebonden aan wetgeving en mogen alleen kinderen met een dyslexieverklaring er gebruik van maken.

Met ouders kan de school afspreken dat zij, voor leerlingen met een vermoeden van dyslexie, vóór het eindexamen zelf onderzoek laten doen als de faciliteiten voor hun kind werken.

6. Training

Een basistraining in het gebruik van L2S is in september 2014 door iemand/een aantal van de teamleden van onze school gevolgd. Intern is de kennis die men daar heeft opgedaan omtrent het gebruik van het programma doorgegeven aan leerkrachten die kinderen in het gebruik van het programma gaan begeleiden.

De werkgroep organiseert eventuele bovenschoolse trainingen als daar behoefte aan is.

De manier waarop kinderen instructie krijgen voor het gebruik van het programma kan door de school zelf worden opgesteld.

7. Gebruik thuis

Leerlingen kunnen L2S ook in de thuissituatie gaan gebruiken. Zie de website van L2S voor meer informatie.

8. Onderzoek

Met behulp van een enquête voor leerkrachten, ouders en leerlingen wordt inzicht verschaft in het gebruik en de opbrengsten van L2S. Het wordt voor het eerst ingevuld voordat een school start met het werken met L2S. Hierdoor ontstaat een nulmeting. Jaarlijks of halfjaarlijks kan het SWV de scholen vragen om deel te nemen, zodat er inzicht komt in het gebruik van het programma, gewenste aanpassingen, scholingsbehoefte, gebruikerservaringen en beleidszaken.

9. Taakverdeling

Bij het gebruik van L2S horen een aantal taken die over de teamleden verdeeld worden. Zij vormen samen een school interne werkgroep. De taken zijn duidelijk omschreven en zijn deel van hun takenpakket. Jaarlijks wordt bekeken welke leerkrachten intensief met het programma gaan werken en welk takenpakket daar bij hoort. Er zijn ook taken die bij de ICT-coördinator, IB'er horen. Ook die zijn vastgelegd. Voor onze school zijn dat Stefan en Ilse.

Indien er andere, grotere problemen zijn kunnen externen worden ingeschakeld. Bij technische problemen en inhoudelijke vragen: helpdesk van L2S en/of de website van L2S.

De leerkrachten kunnen ook gebruik maken van het forum van L2S voor de Westfriese Knoop. <http://www.onzeschool.nl/WestFrieseKnoop/forum/index.php> Bij vragen omtrent beleid, scholing en afstemming kan de werkgroep geraadpleegd worden.

10. Jaarlijks terugkomende activiteiten en verplichtingen

Financieel

In het pilotjaar 2014-2015 werden de kosten voor alle scholen wat betreft installatie, de scholing, begeleiding en het onderzoek naar de opbrengsten door het SWV gedragen. De kosten voor het aanschaffen van de bijbehorende bestanden zijn voor de school zelf.

Jaarlijks te verwachten activiteiten van de school interne werkgroep

- het monitoren van het gebruik van L2S door het met enige regelmaat onder de aandacht van het team te brengen
- inventariseren van successen en struikelblokken
- inventariseren nieuwe scholingsbehoefte

- organiseren basistraining, geavanceerde training voor leerkrachten die het komende schooljaar met het programma zullen gaan werken
- indien gewenst: herhaling van het onderzoek (vervolg op de nulmeting)
- evalueren van de opbrengsten van dat onderzoek
- de schoolinterne bibliotheek aanvullen en beschikbaar maken voor de leerlingen, eventueel ondersteund door ouders

Binnen een integrale aanpak zet men naast het remediëren het liefst vroegtijdig in op het leren werken met compenserende ICT-hulpmiddelen om een zo hoog mogelijk niveau van functionele geletterdheid te behalen. Het tijdig gebruik van compenserende hulpmiddelen bij het lezen, schrijven en spellen betekent een enorme stimulans in het leervermogen en zelfbeeld van jonge leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte. Zo verliest de leerling het contact met de klas niet en krijgt hij een aanbod op zijn intellectueel niveau.

Leerlingen met ernstige lees problemen of dyslexie begrijpen immers even goed wat in een tekst staat en hebben evenveel fantasie als ze een verhaal of opstel schrijven. Maar door hun beperking worden ze sterk geremd. Als ze zonder compenserende hulpmiddelen geen of minder (technisch) moeilijke teksten lezen, zorgt dat voor een onderstimulering op het vlak van de algemene, cognitieve ontwikkeling en woordenschat met vaak negatieve gevolgen voor de werkhouding en de taakbeleving.

Met de inzet van L2S willen we dat, zo veel als mogelijk is, voorkomen.

En, hoewel het programma daar niet in eerste instantie voor bedoeld is, kan het eventueel ook zorgen voor een verbetering van de eigen lees- en spellingvaardigheid van het kind.